

ДОСВІД ПРОЕКТУВАННЯ ВЕЛИКОТОВАРНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ТВАРИННИЦЬКИХ ОБ'ЄКТІВ

*САГАЧКО Ю.М., СТ. ВИКАДАЧ,
ХНТУСГ ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми. Загальна економічна криза неабияк вплинула на значне зменшення обсягів виробництва в усіх галузях народного господарства, особливо у важких економічних умовах на сьогоднішній день опинилося молочне скотарство. Низькі ціни на продукцію галузі, фінансовий крах більшої частини колективних та державних сільськогосподарських підприємств не дозволяють їм підтримувати ті обсяги виробництва, які склалися десятиліттями. В даний час в нашій країні спостерігається процес руйнації крупного товарного виробництва, спостерігається перехід до примітивних методів і технологій утримання тварин [1]. Подальше удосконалення механізму діяльності спеціалізованих великотоварних агроформувань сприятиме підвищенню ефективності господарювання та є вагомим умовою розширеного відтворення в сільському господарстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Протягом 90-х і початку 2000-х років відбуваються глибокі зміни в трансформації сільськогосподарського виробництва. Серед учених погляди на перспективу та пріоритети реформування сільського господарства часто мають зовсім протилежні напрями. Одна група вчених, особливо це стосується 90-х років, віддавала перевагу дрібнотоварному виробництву [2, 3], інша – відстоюють розвиток в Україні великотоварного спеціалізованого сільськогосподарського виробництва. З особливою гостротою негативні тенденції в розвитку молочного скотарства постали в усіх регіонах країни. Темпи скорочення чисельності поголів'я та його продуктивності в сільськогосподарських підприємствах настільки значні, що вони набувають незворотного характеру. Від повної деградації галузь поки ще рятує функціонування господарств населення, які залишаються в основному натуральними. До того ж цим господарствам притаманні значні недоліки адже у зв'язку з малими розмірами, їм властива низька конкурентоспроможність, а також низька придатність до впровадження досягнень науково-технічного прогресу [4].

Розвиток молочного скотарства має бути орієнтований на інтенсивний варіант. Є можливість мати 6,9-8,2 млн. корів і виробляти 26-30 млн. т молока. Тому на сучасному етапі надзвичайно актуальною залишається проблема збільшення поголів'я корів у сільськогосподарських організаціях. Тут їх чисельність становила у 2009 році 39,8 тис. гол., що становить 10,7% від 1991 р. В той же час у господарствах населення чисельність корів складала 66,2 тис. гол. [стат. збірник]. Поряд з розвитком великотоварного виробництва молока в господарствах населення треба йти по шляху створення кооперативних об'єднань і організації системи експрес-оцінки якості молока.

Важливо відмітити, що в розвинених країнах, незважаючи на значну фінансову підтримку з боку держави, далеко не всі ферми добиваються високих результатів. Дрібнотоварні ферми в цілому збиткові, а середні по розміру низькорентабельні. В той же час грошові доходи основних товаровиробників (великих і найбільших ферм) не тільки відшкодовують витрати, але й забезпечують одержання значних сум прибутків.

Земельна площа найбільш великих ферм США не перевищує 1200-1500 га. Такі розміри створюють достатньо сприятливі умови для кращого використання сучасної сільськогосподарської техніки. Але важливість укрупнення не зводиться лише до ефективного використання машин і обладнання. Важливе значення мають такі фактори підвищення ефективності виробництва, як визначення раціонального співвідношення галузей, перш за все між рослинництвом і тваринництвом.

Цілі статті полягають у вивченні досвіду проектування великотоварних спеціалізованих тваринницьких об'єктів та у встановленні можливостей застосування на конкретному підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Так, площа ріллі об'єкта нашого дослідження, а саме Рябокониwсько-Калантаївської сільської укрупненої агломерації Краснокутського району Харківської області складає, 10958 га. Розрахунки проведені на кафедрі організація виробництва, бізнесу і менеджменту ХНТУСГ ім. П. Василенка показали, що в межах Рябокониwсько-Калантаївської укрупненої сільської агломерації є всі необхідні умови для утримання 5800 корів із шлейфом ремонтного

молодняку і для створення трьох локально-допоміжних свинарських ферм із загальною потужністю 3400 гол.

Для проведення розрахунків ми використали модель стратегічних нормативних ТТМ молочної спеціалізації розрахований на 1000 корів і 2400 корів, який був опрацьований на згаданій вище кафедрі. Один з них потужністю 2400 корів має бути розміщений на базі приватної агрофірми (ПА) «ВАТАЛ» з площею ріллі 5063 га. Основними системостворюючими тваринницькими об'єктами цього ТТМ молочного напрямку є: молочний комплекс на 2400 корів «МК-2400», розрахований на утримання 2400 корів та близько 800 голів ремонтного молодняку різних вікових груп. Реалізація близько 2064 голів зверхремонтного молодняку у віці 20 днів передбачено на відгодівельний комплекс господарської організації, яка спеціалізується на відгодівлі зверхремонтного молодняку ВРХ. Локально-допоміжна свинарська ферма «СФ-1200», розрахована на реалізацію особистим підсобним домогосподарствам (ОПДГ) населення 1200 поросят у віці два місяці та поставку на дорощування та відгодівлю ще 1200 поросят у віці два місяці. Це дозволить щорічно знімати з откорму близько 900 голів молодняку у віці сім місяців та близько 225 голів перевірених та разових свиноматок. Щоб це забезпечити потрібно мати на початок року два хряки, 60 основних свиноматок та 240 перевірених та разових. Отже загальне поголів'я сільськогосподарських тварин на ТТМ молочного напрямку: складатиме на МК-2400 – 3031 умовних голів, на СФ-1200 – 330,4 умовних голів. Разом це буде складати по ТТМ – 3361,4 умовних голів.

Обсяг виробництва молока на МК-2400 за умови річного надою 6000 кг на корову за рік буде складати 14400 тонн. Обсяг виробництва біоорганічних добрив за умови виходу звичайного гною 10 тонн за рік на одну умовну голову буде складати 33614 тонн. За даного обсягу біоорганічних добрив є можливість одержання 1344,56 тис. м³ метану у розрахунку 40 м³ на одну тонну.

Як показали розрахунки в організаціях аграрного профілю, які мають у своєму складі ТТМ молочного напрямку сіяна кормова площа має складати близько 60% посівів і чистих парів. В даному випадку вона має складати, як мінімум 2803,8 га, що у розрахунку на одну

умовну голову складатиме 1,42 га. Отже загальна площа ріллі в ПА «ВАТАЛ» має складати 4673 га за наявних 5063 га.

Одним із завдань ТТМ молочної спеціалізації є забезпечення бездефіцитного балансу гумусу в ґрунті організації у складі якої він функціонує. Потреба в органічних добривах для забезпечення бездефіцитного балансу в ґрунті в даному випадку складатиме 12 тонн на один га ріллі щорічно. Загальний обсяг виробництва органічних добрив має складати 56076 тонн. Потреба МК-2400 та СФ-1200 у операційному персоналі складатиме 116 чол., а потреба інших підрозділів ТТМ у операційних працівниках має складати 68 чол. Отже, загальна потреба організації ТТМ молочної спеціалізації у операційному персоналі складатиме 189 чол., з яких працівники ветеринарної служби - 5 чол. А це означатиме що на одного зайнятого у виробництві молока і свинини буде припадати 0,6 зайнятих в інших підрозділах.

Література.

1. Саблук П.Т. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні: [монографія] / за ред. П.Т. Саблука і В.І. Бойка. – К.: ННЦІАЕ, 2005. – 340 с.

2. Протченко О.О. Розміри і структура сільськогосподарських формувань у США й Україні / О.О. Протченко, М.І. Пугачов, С.В. Сотников. – К.: УАРР/ПАП, 2000. – 48 с.

3. Юрчишин В.В. Післяприватизаційний розвиток сільськогосподарських підприємств і його проблема / В.В. Юрчишин // Економіка АПК. – 1995. - №10.

4. Соловьев Н.Ф. О рыночных трансформациях и формах хозяйствования в аграрном секторе экономике Украины / Н.Ф. Соловьев // Вісник ХНАУ. – 2003. - №4. – с. 3-20.